

راهنمای اینکوترمز ۲۰۲۰ (Incoterms® 2020)

اینکوترمز (Incoterms® 2020) چیست و چرا در تجارت بین‌الملل اهمیت دارد؟

در تجارت بین‌الملل، فروشنده و خریدار معمولاً در دو کشور مختلف قرار دارند و کالا باید از طریق حمل‌ونقل زمینی، دریایی، هوایی یا ریلی به مقصد برسد. در این فرآیند، پرسش‌های مهمی مطرح می‌شود؛ برای مثال، چه کسی هزینه حمل را پرداخت می‌کند؟ چه کسی مسئول انجام تشریفات گمرکی است؟ اگر کالا در مسیر حمل آسیب ببیند یا از بین برود، مسئولیت با چه کسی خواهد بود؟ و ریسک معامله از چه نقطه‌ای از فروشنده به خریدار منتقل می‌شود؟

برای جلوگیری از اختلافات و ایجاد یک زبان مشترک میان بازرگانان سراسر جهان، اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) مجموعه‌ای از قوانین استاندارد را با عنوان Incoterms (International Commercial Terms) تدوین کرده است. آخرین نسخه این قوانین، Incoterms® 2020 است که از اول ژانویه سال ۲۰۲۰ در سراسر جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اینکوترمز مجموعه‌ای از ۱۱ قاعده استاندارد است که مسئولیت‌های فروشنده و خریدار را در قراردادهای خرید و فروش بین‌المللی مشخص می‌کند. هر یک از این قواعد تعیین می‌کند که چه کسی مسئول حمل کالا، بیمه، انجام تشریفات صادرات و واردات، پرداخت هزینه‌های حمل و گمرک و همچنین پذیرش ریسک در هر مرحله از حمل‌ونقل است.

نکته بسیار مهم این است که اینکوترمز مالکیت کالا یا شرایط پرداخت را تعیین نمی‌کند. همچنین درباره نحوه پرداخت، ضمانت کیفیت کالا، شرایط فسخ قرارداد یا حل اختلاف تصمیم‌گیری نمی‌کند. وظیفه اصلی اینکوترمز تنها تقسیم مسئولیت‌ها، هزینه‌ها و ریسک حمل کالا بین فروشنده و خریدار است.

به عنوان مثال، اگر در قرارداد عبارت FOB Jebel Ali Port درج شود، هر دو طرف دقیقاً می‌دانند که فروشنده موظف است کالا را پس از انجام تشریفات صادرات روی کشتی در بندر جبل علی بارگیری کند. از همان لحظه‌ای که کالا روی کشتی قرار می‌گیرد، ریسک به خریدار منتقل می‌شود و هزینه‌های حمل دریایی، بیمه، ترخیص واردات و حمل در کشور مقصد بر عهده خریدار خواهد بود. به همین دلیل، تنها با ذکر یک عبارت کوتاه مانند FOB یا CIF، بسیاری از جزئیات معامله به صورت استاندارد و بدون ابهام مشخص می‌شود.

استفاده از اینکوترمز مزایای فراوانی دارد. این قواعد باعث کاهش اختلافات تجاری، شفاف شدن مسئولیت‌ها، تسهیل مذاکرات، جلوگیری از سوءتفاهم و مدیریت بهتر هزینه‌ها و ریسک‌ها می‌شوند. به همین دلیل، تقریباً تمام قراردادهای صادرات و واردات، پیش‌فاکتورها (Proforma Invoice)، سفارش‌های خرید (Purchase Order)، قراردادهای فروش و اسناد حمل بین‌المللی، یکی از قواعد اینکوترمز را به عنوان بخشی از شرایط معامله ذکر می‌کنند.

شرکت پرنیان نوین پارس نهان

www.parnianpnp.com

در نسخه Incoterms® 2020، این قواعد به دو گروه تقسیم می‌شوند. گروه اول شامل قواعدی است که برای تمام روش‌های حمل‌ونقل (زمینی، هوایی، دریایی و ریلی) قابل استفاده هستند؛ مانند EXW، FCA، CPT، CIP، DAP، DPU و DDP. گروه دوم مخصوص حمل دریایی و آبراه‌های داخلی است و شامل FOB، FAS، CFR و CIF می‌شود.

به طور خلاصه، می‌توان گفت که اینکوترمز زبان مشترک تجارت بین‌الملل است. آشنایی با این قواعد برای هر صادرکننده، واردکننده، مدیر بازرگانی، کارشناس فروش بین‌الملل، شرکت حمل‌ونقل و ترخیص‌کار ضروری است؛ زیرا انتخاب صحیح اینکوترمز در هر معامله، تأثیر مستقیمی بر میزان مسئولیت، هزینه‌ها، مدیریت ریسک و موفقیت عملیات تجاری خواهد داشت.

۱. EXW- Ex-Work تحویل در محل فروشنده

تعریف

در اینکوترمز **EXW**، فروشنده فقط موظف است کالا را در محل خود (کارخانه، انبار یا دفتر) آماده تحویل کند. از همان لحظه، تقریباً تمام مسئولیت‌ها، هزینه‌ها و ریسک‌ها بر عهده خریدار است. این قانون کمترین مسئولیت را برای فروشنده و بیشترین مسئولیت را برای خریدار ایجاد می‌کند.

مثال

شرکت الف در دبی، ۵۰۰ کارتن سیلیکون را با شرط **EXW Dubai** به شرکت ب در عمان می‌فروشد. شرکت الف کالا را در انبار خود آماده می‌کند و شرکت ب کامیون، تشریفات صادرات، حمل بین‌المللی و ترخیص در عمان را انجام می‌دهد.

● نقطه انتقال ریسک

ریسک زمانی از فروشنده به خریدار منتقل می‌شود که کالا در محل فروشنده آماده تحویل باشد.

هزینه‌ها

فروشنده پرداخت می‌کند:

- تولید کالا
- بسته‌بندی
- آماده‌سازی کالا

خریدار پرداخت می‌کند:

- بارگیری
- حمل داخلی
- تشریفات صادرات
- حمل بین‌المللی
- بیمه

- ترخیص واردات
- حقوق گمرکی
- حمل تا مقصد

۲. FCA (Free Carrier) تحویل به حمل کننده

تعریف

فروشنده کالا را پس از انجام تشریفات صادرات، به شرکت حمل یا حمل کننده معرفی شده توسط خریدار تحویل می دهد.

مثال

فروشنده کالا را در بندر جبل علی پس از انجام تشریفات صادرات به شرکت حمل تحویل می دهد.

● نقطه انتقال ریسک

زمانی که کالا به حمل کننده تحویل داده شود.

هزینه ها

فروشنده

- تولید
- بسته بندی
- حمل داخلی
- تشریفات صادرات

خریدار

- حمل بین المللی
- بیمه
- ترخیص واردات
- حمل داخلی کشور مقصد

۳. CPT (Carriage Paid To) کرایه حمل پرداخت شده تا مقصد

تعریف

فروشنده هزینه حمل را تا مقصد توافق شده پرداخت می کند اما ریسک بسیار زودتر منتقل می شود.

مثال

فروشنده هزینه حمل تا مسقط را پرداخت می کند.

● نقطه انتقال ریسک

هنگام تحویل کالا به اولین حمل کننده.

هزینه ها

فروشنده

- تولید
- بسته بندی
- صادرات
- کرایه حمل

خریدار

- بیمه
- واردات
- عوارض گمرکی
- حمل پس از ورود

۴. CIP (Carriage and Insurance Paid To)

تعریف

مشابه CPT است با این تفاوت که فروشنده بیمه حمل را نیز تهیه می‌کند.

مثال

شرکت ایرانی کالا را با شرط CIP Muscat ارسال می‌کند.

● نقطه انتقال ریسک

هنگام تحویل کالا به اولین حمل‌کننده.

هزینه‌ها

فروشنده

- صادرات

- حمل

- بیمه

خریدار

- واردات

- مالیات

- حمل داخلی مقصد

۵. DAP (Delivered At Place)

تعریف

فروشنده کالا را تا مقصد توافق شده حمل می کند اما مسئول ترخیص واردات نیست.

مثال

فروشنده کالا را تا انبار خریدار در مسقط ارسال می کند.

● نقطه انتقال ریسک

زمانی که کالا در مقصد آماده تخلیه باشد.

هزینه ها

فروشنده

- تمام هزینه ها تا مقصد

خریدار

- ترخیص واردات
- مالیات
- حقوق گمرکی
- تخلیه (در صورت توافق)

۶. DPU (Delivered at Place Unloaded)

تعریف

تنها اینکوترمزی که فروشنده موظف به تخلیه کالا نیز هست.

مثال

کالا تا انبار مشتری حمل و تخلیه می شود.

● نقطه انتقال ریسک

پس از تخلیه کامل کالا.

هزینه ها

فروشنده

- حمل

- تخلیه

خریدار

- ترخیص واردات

- مالیات

- حقوق گمرکی

۷. DDP (Delivered Duty Paid)

تعریف

بیشترین مسئولیت برای فروشنده است.

فروشنده کالا را با انجام تمام تشریفات تا مقصد تحویل می‌دهد.

مثال

فروشنده کالا را تا انبار مشتری در عمان همراه با پرداخت تمام هزینه‌ها تحویل می‌دهد.

● نقطه انتقال ریسک

زمان تحویل کالا در مقصد.

هزینه‌ها

فروشنده

- حمل
- بیمه
- صادرات
- واردات
- مالیات
- حقوق گمرکی

خریدار

تقریباً هیچ هزینه‌ای ندارد.

۸. FAS (Free Alongside Ship)

تعریف

فروشنده کالا را کنار کشتی در بندر مبدأ قرار می دهد.

مثال

کالا در کنار کشتی در بندر جبل علی قرار می گیرد.

● نقطه انتقال ریسک

وقتی کالا کنار کشتی قرار گیرد.

هزینه ها

فروشنده

- حمل تا کنار کشتی
- صادرات

خریدار

- بارگیری روی کشتی
- حمل دریایی
- بیمه
- واردات

۹. FOB (Free On Board)

تعریف

فروشنده کالا را روی کشتی بارگیری می‌کند.

مثال

فروشنده کالا را روی کشتی در بندر جبل‌علی بارگیری می‌کند.

● نقطه انتقال ریسک

پس از قرار گرفتن کالا روی کشتی.

هزینه‌ها

فروشنده

- حمل داخلی
- صادرات
- بارگیری روی کشتی

خریدار

- حمل دریایی
- بیمه
- واردات
- حمل داخلی مقصد

۱۰. CFR (Cost and Freight)

تعریف

فروشنده هزینه حمل دریایی را پرداخت می کند.
اما ریسک هنگام بارگیری روی کشتی منتقل می شود.

مثال

فروشنده کرایه حمل تا بندر صحرار را پرداخت می کند.

● نقطه انتقال ریسک

پس از بارگیری کالا روی کشتی.

هزینه ها

فروشنده

- صادرات
- بارگیری
- حمل دریایی

خریدار

- بیمه
- واردات
- حمل داخلی

11. CIF (Cost Insurance and Freight)

تعریف

مشابه CFR است اما فروشنده بیمه حمل را نیز تهیه می کند.

مثال

فروشنده کالا را با شرط CIF Muscat ارسال می کند.

● نقطه انتقال ریسک

هنگام قرار گرفتن کالا روی کشتی.

هزینه ها

فروشنده

- صادرات
- بارگیری
- حمل دریایی
- بیمه

خریدار

- ترخیص واردات
- مالیات
- حقوق گمرکی
- حمل داخلی

خلاصه انتقال ریسک

اینکوترمز	انتقال ریسک
EXW	محل فروشنده
FCA	تحويل به حمل کننده
CPT	تحويل به اولین حمل کننده
CIP	تحويل به اولین حمل کننده
DAP	مقصد قبل از تخلیه
DPU	پس از تخلیه
DDP	مقصد نهایی
FAS	کنار کشتی
FOB	روی کشتی
CFR	روی کشتی
CIF	روی کشتی

نکته مهم

- EXW، FCA، CPT، CIP، DAP، DPU و DDP برای تمام روش های حمل (زمینی، هوایی، دریایی و ریلی) قابل استفاده هستند.
- FOB، FAS، CFR و CIF فقط برای حمل دریایی یا آبراه های داخلی کاربرد دارند.